

Tri hrozby: pochybnost - povera - iluze osobnosti

Esoterní hodina, Kolín nad Rýnem, 27. února 1910

Učením musíme najít cestu do života. Do života se nemáme vydávat s jednostranné posuzujícími názory. Budeme-li si ověřovat vše, co nám různé světonázory poskytují podle stavu dnešní vědy, nalezneme na své cestě tři hroživé síly, totiž pochybnost, pověru a iluzi osobnosti. Neuhýbejte jim z cesty, sami zkoumejte; neboť se nesmíme uzavírat před moderní vědou, ani před jejími objevy, ani před jejími výzkumy. Brát je v potaz bude dokonce naši povinností, třebaže v našem theosofickém kruhu přijímáme zcela jinou nauku, která je vědou vysmívána a hanobená. Věda ji ze svého stanoviska ani nemůže přijmout, právě proto, že zná jen hmotu a její výzkumy se týkají jen hmotných, fyzických záležitostí. Avšak tím, že učiníme vědě zadost, máme v sobě dát vzejít pochybnosti o tom, čemu se zde učíme, nemáme se bát pochybovat, abychom sami skrze sebe dospěli k vnitřní jasnosti. Tímto způsobem se na základě vlastního vědomí propracováváme k okultním náukám.

A co je míněno překonáním pověry? Pověrou nazýváme fetiš, jež Afričan spatřuje a uctívá ve své modle, v kusu dřeva. Nemyslí při tom na nic duchovního, jež se nachází v pozadí, a potud je to pověra. O pověře můžeme stejně tak mluvit tehdy, vidíme-li, jak si moderní učenci budují svůj fetiš v hypotézách o atomech a molekulách, které také, neuzná-li

Ducha působícího v pozadí, nezůstávají člověk ducha působícího v pozadí, nezůstávají ničím jiným než hypotetickou látkou. Pověru tohoto druhu bychom v sobě však neměli nechat vzklíčit.

K pochybnosti a pověře přistupuje ještě třetí věc. A to je iluze osobnosti. Tyto tři síly, které se vzdouvají a zase opadají v lidském nitru, chtějí člověka ovládat. Jestliže jsme se však silnou pochybností propracovali k poznání pravdy a pověrou k víře v ducha, spočívajícího za vší hmotou, dokážeme překonat též iluzi o své

osobnosti. To ovšem bývá často tím nejtěžším. I když si někdy myslíme, že se cítíme jako vnitřně svobodní lidé, a domníváme se, že k událostem ve světě a k jednotlivým lidem přistupujeme bez předsudku, zrcadlí nám to až příliš často iluzi naší osobnosti.

Na jednu věc však ještě musíme upozornit. Nevynášejte naši nauku ven na společenská setkání jiného druhu, mluvíte o naší nauce jen tam, kde se sejdete za tímto účelem. Nevynášejte ji, abyste vedli disputace s lidmi zvenčí; a zrovná tak o tom nehovte při jídle, neboť při něm se mají vést jen lehké rozhovory o běžných věcech. Nejlepší bude, vyhnete-li se společnostem, kde se jen tak klábosí, jak bývá zvykem. Musíte-li ovšem do takové společnosti zavítat, protože vás k tomu nutí vaše postavení v životě nebo jiné ohledy, budete se jich přece jen účastnit v úplně jiném duchu než dříve - nebudete to pak činit z vnitřního potěšení, nýbrž jako povinnost, abyste svou povahou nikoho neurazili. Neříkám to proto, abych vám dával morální kázání; naprosto nic totiž nezakazují; nicméně vám to přesto musím říci.

Rudolf Steiner

GA 266/II